

УДК 343.98:351.74:342.78 (477) (045)
DOI https://doi.org/10.32782/2709-9261-2025-4-16-10

Шульга Андрій Олександрович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-6600-2904

Левінець Руслан Петрович,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри новітньої історії України
(*Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ)*
ORCID: https://orcid.org/0009-0003-1115-8284

ПРОБЛЕМИ ПРОВАДЖЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ В УМОВАХ НАБЛИЖЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

У статті досліджується проблема проведення огляду місця події в умовах бойових дій в Україні. Автор аналізує ключові виклики, як-от загрози безпеці учасників процесуальних дій, обмежений доступ до місць подій, труднощі з фіксацією доказів через обстріли та мінування, а також організаційні проблеми координації між правоохоронними органами і Збройними силами України. На основі норм Кримінального процесуального кодексу України та змін, внесених до нього у зв'язку з воєнним станом, розглядаються процесуальні особливості, зокрема й можливість проведення огляду місця події з використанням технічних засобів фіксації в небезпечних умовах.
Ключові слова: *війна, кримінальне провадження, огляд місця події, фіксація доказів, технічні засоби, слідчі (розшукові) дії.*

Постановка проблеми. Актуальність теми статті зумовлена повномасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну, яке сталося 24 лютого 2022 р., що призвело, зокрема, і до кардинальних змін та доповнень у кримінальному процесі України.

Огляд місця події (далі – ОМП) як ключова слідча (розшукова) дія (далі – СРД) (ст. 237 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України) стикається з безпрецедентними викликами, а саме близькістю до лінії фронту, що ускладнює доступ, фіксацію та збереження доказів, до того ж загрози повторних обстрілів («подвійні удари») та мінування територій створюють пряму небезпеку для слідчих, прокурорів і експертів. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) № 1364 від 6 грудня 2022 р. значна частина деокупованих територій класифікується як зони активних або можливих бойових дій [1], на яких традиційні методи ОМП стають неефективними, небезпечними, отже, не неможливими. Така ситуація не лише сприяє гальмуванню розслідування воєнних злочинів, але й призводить до порушення основоположних засад кримінального провадження (ст. 17 КПК України).

За даними Генеральної прокуратури України, у 2022–2024 рр. понад 70% кримінальних проваджень щодо воєнних злочинів стосувалися подій на деокупованих територіях, де ОМП часто проводиться з порушеннями через форс-мажорні обставини (небезпечна наближеність до місць бойових дій) [2]. Така ситуація створює системну проблему, а саме – без адаптації процедур кримінальний процес ризикує втратити ефективність, а судова практика об'єктивність доказів, зібраних у зонах ризику. Отже, постає проблема не лише тактичного, але й стратегічного характеру стосовно боротьби зі злочинністю в умовах війни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тему кримінального провадження в умовах збройного кон-

© Шульга А. О., Левінець Р. П., 2025
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

флікту активно розробляють вітчизняні науковці, серед яких Г. Тетерятник, І. Гловюк, І. Черниченко, А. Мацола, Ю. Маріна, І. Савельєва, Т. Лоскутов і багато інших. Але проблеми проведення ОМП в зоні або поблизу бойових дій і проблеми конкретних шляхів щодо покращення в цьому питанні все ще залишаються актуальними й не завжди досконало розробленими.

Мета статті полягає у визначенні ключових проблем провадження ОМП в умовах війни та в умовах безпосередньої близькості до бойових дій. Дослідження спрямоване на обґрунтування шляхів вирішення цих проблем через аналіз законодавства та наукових підходів.

Виклад основного матеріалу. ОМП є невідкладною слідчою (розшуковою) дією, що полягає в безпосередньому дослідженні обставин кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 237 КПК України). У мирний час процедура ОМП чітко регламентована, це й участь у ньому понятих, і безперервний відеозапис ОМП, і складання протоколу на місці (ст. ст. 104, 238 КПК України). Однак в умовах воєнного стану [3] близькість до бойових дій радикально змінює підхід до проведення ОМП. Щодо цього Г. Тетерятник слушно, на нашу думку, зазначає, що в надзвичайних ситуаціях (війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації) держава може здійснити дерогацію (відступ від **Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод**, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права). Це така собі крайня необхідність у міжнародному праві, у межах якої вирішується гострота становища. Але суспільство повинно чітко знати причини такої дерогації. Учена вважає, що в умовах війни всі засоби для ОМП можуть бути доцільними, адже пріоритетом у такому разі насамперед є безпека людей, у даному випадку членів СОГ [4, с. 289]. Отже, першою проблемою під час ОМП в умовах війни є труднощі в убезпеченні членів СОГ. І це не випадково, адже, як зазначають І. Савельєва, Г. Тетерятник і О. Клименко, території бойових дій часто є зонами активних обстрілів, де ворог застосовує тактику «подвійних ударів» – повторні атаки на місця роботи рятувальників і слідчих [5, с. 302]. Як приклад можна навести випадки на Харківщині, тоді внаслідок удару ворожого FPV-дрона було поранено начальника Борівської військової адміністрації та секретаря цієї громади [6]. А у вересні 2024 р. на тій же Харківщині ворожим дроном підступно було вбито відомого як в Україні, так і за її межами науковця, суддю Верховного Суду України Леоніда Лобойка [7]. Не випадково в чинний КПК України для підвищення рівня ефективності досудового розвідування та безпеки його учасників в умовах війни була внесена ст. 615 КПК. У п. 1 ч. 2 ст. 615 КПК за цією нормою огляд дозволяється без участі понятих, якщо це загрожує життю учасників кримінального провадження. Адже в зонах бойових дій, або в безпосередній близькості до них, традиційна фіксація відеозаписом слідчих (розшукових) часто буває неможливою. Щодо цього О. Марченко висловлює занепокоєння тим, що в умовах війни не повною мірою використовуються сучасні досягнення науково-технічного прогресу, наприклад безпілотні літальні апарати, засоби супутникової навігації тощо [8, с. 662]. Д. Кушнір і О. Проценко у своїй роботі роблять акцент на психологічному факторі. Дослідники зазначають, що не можна ігнорувати, скажімо, хронічний стрес учасників СРД від її близькості до фронту. Такі фактори, як слушно зазначають науковці, можуть призводити до слідчих помилок у процесі ОМП [9, с. 159].

Інша проблема – обмежений доступ СОГ до місця події через щільне мінування території. Близькість фронту до місця події вже ускладнює логістику СОГ. Наприклад, суттєва віддаленість вибухотехнічних служб, які здатні до розмінування територій, від місця, де проводяться СРД [10]. Повертаючись до проблем фіксації СРД в умовах війни, І. Черниченко й А. Мацола підкреслюють, що в разі відсутності можливостей фіксування СРД традиційним засобами, передбаченими КПК, фіксацію допустимо здійснювати будь-якими доступними технічними засобами, наприклад, фото- й аудіозасобами, іншими [11, с. 361]. Уважаємо, хоча такі засоби фіксації і можуть бути ризикованими щодо збирання доказів, проте якщо у складних умовах війни слідчий не має напохваті традиційного засобу фіксування (втрата, зіпсування тощо), то дбайливе ставлення до процесу фіксації іншими засобами також може виявитися слушним. Висловлене можна підтвердити, спираючись на думку В. Корнієнка, який акцентує увагу на досвіді використання в доказуванні відео-, аудіозапису, аерофото- чи відео, що були отримані під час проведення огляду місця події саме в екстраординарних умовах війни [12, с. 126].

Під час розгляду питання проведення СРД в умовах війни не залишимо поза увагою той факт, що неабиякий вплив на якість збирання слідів злочину під час ОМП відіграє стан погоди. Адже саме погодні умови часто негативно впливають на стан зібраних під час ОМП доказів. У такому разі превентивні заходи дослідження місця події за допомогою дронів є просто необхідними.

Ще однією досить суттєвою перепоною у проведенні ОМП в місцях ведення активних бойових дій або поблизу їх ведення є неналежна координація між роботою національної поліції України, прокуратури та ЗСУ. У даному разі йдеться про відсутність єдиного нормативно-правового акта (наказ, інструкція, положення тощо), який би регламентував участь ЗСУ в убезпеченні проведення СРД, зокрема ОМП. Щодо цього Т. Івасишин і М. Ленський, з метою підвищення ефективності збирання доказів у процесі ОМП в умовах війни, пропонують використовувати аерознімання за допомогою БПЛА. Дослідники зазначають, що саме аерознімання дає змогу не лише отримати візуально насичене уявлення про місце події, а й створити тривимірну модель місцевості. Отже, Т. Івасишин і М. Ленський мають рацію стосовно того, що такий підхід не тільки здатний підвищити ефективність збирання доказової інформації в небезпечних, екстремальних умовах війни, але і робить відносно безпечною роботу учасників СОГ [13, с. 108]. Зі сказаного вище зазначимо нагальну потребу в розробленні й ухваленні на законодавчому рівні норми, яка б узаконила можливість використання БПЛА під час ОМП в місцях ведення активних бойових дій або інших небезпечних для життя і здоров'я учасників СОГ ситуаціях. Зокрема, було б доцільно на відомчому рівні узгодити нормативно-правовий акт щодо взаємодії органів досудового розслідування з воєнно-технічними можливостями ЗСУ. Для ілюстрації реальних небезпек, що спостерігаються у зв'язку з недоопрацюваннями в цій галузі, наведемо два приклади з роботи СОГ на деокупованих територіях. Перший приклад стосується інциденту в Миколаївській області в серпні 2023 р., тоді російський FPV-дрон влучив в автомобіль поліції під час огляду СОГ місця артилерійського обстрілу цивільної інфраструктури. За даними прокуратури, тоді слідча група із трьох співробітників слідчого підрозділу Національної поліції прибула для фіксації результатів терористичного обстрілу збройними силами РФ цивільної інфраструктури, але росіяни цілеспрямовано завдали повторного дронового удару по учасниках СОГ, що призвело до поранень

правоохоронців і унеможливлення збору доказів. Це ілюструє ризик «подвійних ударів» і неможливість проведення СРД в умовах активних бойових дій навіть не в самому їх епіцентрі, а й поблизу [14]. Інший приклад висвітлює подію у Вовчанську (Харківська область), що сталася в липні 2024 р. Тоді під час ОМП СОГ Національної поліції внаслідок застосовування ворогом дронів-камікадзе був атакований службовий автомобіль поліції. За результатами злочинного удару один учасник СОГ загинув, двоє були тяжко поранені [15]. Знову ж таки, зі сказаного чітко випливає проблема відсутності під час проведення СРД у місцях, наближених до бойових дій, чіткої координації між органами досудового розслідування та ЗСУ. Отже, розглянуте вище наштовхує на необхідність розроблення законодавчих ініціатив щодо доповнення чинного КПК України нормою, яка б на час воєнного стану інтегрувала діяльність органів досудового розслідування та ЗСУ.

Аналіз проведеного дослідження спонукає нас до внесення пропозиції щодо доповнення ст. 238 КПК України (огляд трупа) новелою, яка б в небезпечних умовах війни давала можливість здійснювати огляди трупів у безпечних місцях. Як зазначено в ч. 1 розд. 3 «Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України» [16], досить дієвою, з позицій доцільності й ефективності проведення ОМП в умовах війни, є можливість застосування мобільної ДНК-лабораторії. Такий засіб в умовах війни, по-перше, підвищує ефективність отримання точних ідентифікаційних доказів; по-друге, здатний покращити стан безпеки учасників СОГ завдяки своїй мобільності [17]. Наступним, на наш погляд, досить ефективним, засобом для здійснення ОМП в умовах війни може виявитися штучний інтелект (далі – ШІ). Адже за допомогою ШІ можна оперативно, в обмежений час, досить точно, ефективно й повно проаналізувати дрон-знімки місцевості, навіть визначити місцезнаходження фактичних даних, які приховані під шаром землі чи під іншими перепонами [18]. Ще одним із важливих напрямів забезпечення ефективності ОМП в умовах війни є чітка координація органів досудового розслідування з підрозділами ЗСУ. Особливо цінними для забезпечення роботи СОГ на ОМП можуть виявитися дані військової розвідки стосовно тих ризиків, які існують у місцях ведення бойових дій чи поблизу від них [19, с. 195]. У ракурсі безпеки роботи СОГ корисним може виявитися застосування різних роботизованих систем. Особливо ефективними вони можуть бути у процесі ОМП в надзвичайно небезпечних місцях. Прикладом вдалого застосування роботизованих платформ може слугувати випадок застосування роботизованих платформ Третьою штурмовою бригадою ЗСУ. Цей підрозділ у 2024 р., завдяки застосуванню наземних роботів, здійснив безпрецедентне захоплення ворожих позицій на Харківщині без залучення військовослужбовців ЗСУ, отже, і без втрат. Тоді бійці атакували ворога, зачистили територію і взяли окупантів у полон суто за допомогою дронів і наземних роботизованих комплексів [20].

Висновки. По-перше, доцільно ухвалити спільний міжвідомчий нормативно-правовий акт щодо інтеграції органів досудового розслідування із ЗСУ для забезпечення координації під час ОМП в зонах ризику, з акцентом на використання даних військової розвідки для мінімізації загроз. По-друге, необхідно узаконити застосування безпілотних літальних апаратів (БПЛА) для аерознімання та створення тривимірних моделей місцевості, що підвищить ефективність фіксації доказів без прямого доступу СОГ до небезпечних зон. По-третє, рекомендується розширити ст. 615 КПК України положеннями про фіксацію ОМП будь-якими доступними технічними засобами (фото-, аудіо-, аерофото- та відеознімання), з урахуванням форс-мажорних обставин, для збереження доказової бази. По-четверте, треба внести зміни до ст. 238 КПК України й передбачити можливість огляду трупів у безпечних локаціях під час воєнного стану, з інтеграцією мобільних ДНК-лабораторій для оперативної ідентифікації. По-п'яте, доцільно впровадити обов'язкову психологічну підготовку учасників СОГ, використовувати штучний інтелект для аналізу знімків і виявлення прихованих слідів, що зменшить вплив стресу та помилок на якість розслідування. По-шосте, пропонується розробити відомчий нормативно-правовий акт про взаємодію з вибухотехнічними службами та роботизованими системами для розмінування та безконтактного ОМП, із пріоритетом безпеки СОГ у мінованих районах.

Список використаних джерел

1. Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією : постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2022 р. № 1364. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2022-%D0%BF#Text

2. Задокументовані воєнні злочини впродовж січня 2024 р. : огляд. *Українська гельсінська спілка із прав людини*. 15.02.2024. URL: https://www.helsinki.org.ua/articles/zadokumentovani-voienni-zlochyny-vprodovzh-sichnia-2024-ohliad/

3. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 2102–IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text

4. Тетерятник Г. Кримінальне провадження в умовах надзвичайних правових режимів: аксіологічні питання. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. Спецвипуск № 2. С. 284–291.

5. Савельєва І., Тетерятник Г., Клименко О. Організаційно-правові питання проведення огляду місця події на деокупованих територіях. *Право і держава*. 2024. Вип. 3. С. 300–306. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2024/45.pdf

6. Кричун Д. FPV-дрон влучив у машину чиновників на Харківщині: двоє в лікарні. *Думка.* 06.10.2025. URL: https://dumka.media/ukr/suspilstvo/1759754059-fpv-dron-vluchiv-u-mashinu-chinovnikiv-na-harkivshchini-dvoe-v-likarni

7. У Харківській області внаслідок ворожого обстрілу загинув суддя Верховного Суду Леонід Лобойко. *Верховний Суд. Єдиний контакт-центр судової влади України.* 28 вересня 2024. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/prescentr/news/1674694/#:~:text=

8. Марченко О. Деякі процесуальні особливості проведення слідчих розшукових дій в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 11. С. 661–665. URL: http://lsej.org.ua/11_2022/160.pdf

9. Кушнір Д., Проценко О. Актуальність психологічної підготовки поліцейського під час роботи в екстремальних ситуаціях та воєнного стану. *Актуальні аспекти криміналістичного та психологічного забезпечення правоохоронної ді-*

яльності в умовах воєнного стану : матеріали Науково-практичної інтернет-конференції, м. Одеса, 31 травня 2022 р. Одеса : ОДУВС, 2022. С. 50–53.

10. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України : наказ МВС від 09.03.2022 р. № 177/450/46. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22#Text

11. Черниченко І., Мацола А. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 358–363. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/05/64.pdf

12. Корнієнко В. Особливості огляду місця події в умовах ведення бойових дій. Злочинність і протидія їй в умовах війни: глобальний, регіональний виміри. *Злочинність і протидія їй в умовах війни: глобальний, регіональний виміри.* Вінниця, 2023. С. 125–126. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bf601cb0-b4af-462e-ad3e-a7440032e5f9/content

13. Івасишин Т., Ленський М. Застосування безпілотних літальних апаратів під час огляду місця події: криміналістичні аспекти. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2025. № 3. С. 105–109. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2025/22.pdf

14. На Миколаївщині дрон влучив у поліцейське авто: троє поранених. *Еспресо TV*. 2023. URL: https://espreso.tv/viyna-z-rosiyeyu-na-mikolaivshchini-dron-vluchiv-u-politseyske-avto-troe-poranenikh

15. Вчергове російський дрон влучив в авто поліцейських під час евакуації населення у Вовчанську: один правоохоронець загинув. *Прокуратура Харківської області.* 2024. URL: https://khar.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=361169&fp=480

16. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України : наказ МВС України від 09.03.2022 р. № 177/450/46. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22#Text

17. Зозуля Т., Соколан Н. Експрес-аналіз ДНК: показали, як працює мобільна лабораторія криміналістів у Черкасах. *Суспільне. Черкаси*. 08.2023. URL: https://suspilne.media/cherkasy/634908-ekspres-analiz-dnk-pokazali-ak-pracue-mobilna-laboratoria-kriminalistiv-u-cerkasah/

18. Мак-Фарланд А. ШІ спрощує безпілотникам сканування та розкопки місцевості. *Unite.AI.* 25.03.2020. URL: https://www.unite.ai/uk/ai-makes-it-easier-for-drones-to-scan-and-excavate-terrain/

19. Взаємодія учасників кримінального провадження під час досудового розслідування: правові аспекти та основні форми : навчальний посібник / кол. авт. ; за заг. ред. В. Сокуренка ; МВС України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. 3-тє вид., допов. і переробл. Харків : ХНУВС, 2024. 208 с. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/07217ffe-64c2-4fc7-9648-24329a791dea/content

20. Таран В. Роль штучного інтелекту в роботизованих платформах: наземні автономні системи та інтеграція із дронами. *Український тиждень.* 11 липня 2025. URL: https://tyzhden.ua/rol-shtuchnoho-intelektu-v-robotyzovanykh-platformakh-nazemni-avtonomni-systemy-ta-intehratsiia-z-dronamy/

References

1. Deyaki pytannia formuvannia pereliku terytorii, na yakykh vedutsia (velysia) boiovi dii abo tymchasovo okupovanykh Rosiiskoiu Federatsiieiu [Some issues of forming the list of territories where hostilities are being conducted or temporarily occupied by the Russian Federation]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1364 vid 06.12.2022 r. (2022). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2022-%D0%BF#Text [in Ukrainian].

2. Zadokumentovani voienni zlochyny v prodovzh sichnia 2024: ohliad [Documented war crimes during January 2024: overview]. *Ukrainska helsinska spilka z prav liudyny.* 15.02.2024. (2024). Retrieved from https://www.helsinki.org.ua/articles/zadokumentovani-voienni-zlochyny-vprodovzh-sichnia-2024-ohliad/ (2024) [in Ukrainian].

3. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini [On the introduction of martial law in Ukraine]: Ukas Prezydenta Ukrainy. Zatverdzheno Zakonom № 2102–IX vid 24.02.2022 (2022). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text [in Ukrainian].

4. Teteriatnyk, H. K. (2021). Kryminalne provadzhennia v umovakh nadzvychainykh pravovykh rezhymiv: aksiolohichni pytannia [Criminal proceedings in conditions of emergency legal regimes: axiological issues]. *Naukovyi visnyk DDUVS*. Spetsialnyi vypusk № 2, 284–291 [in Ukrainian].

5. Savelieva, I. V., Teteriatnyk, H. K., & Klymenko, O. S. (2024). Orhanizatsiino-pravovi pytannia provedennia ohliadu mistsia podii na deokupovanykh terytoriiakh [Organizational and legal issues of conducting a crime scene inspection in de-occupied territories]. *Pravo i derzhava*, 3, 300–306. Retrieved from http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2024/45.pdf [in Ukrainian].

6. Krychun, D. (2025). FPV-dron vluchyv u mashynu chynovnykiv na Kharkivshchyni: dvoe v likarni [FPV drone hit officials' car in Kharkiv region: two in hospital]. *Dumka*. 06.10.2025. Retrieved from https://dumka.media/ukr/suspilstvo/1759754059-fpv-dron-vluchiv-u-mashinu-chinovnikiv-na-harkivshchini-dvoe-v-likarni [in Ukrainian].

7. U Kharkivskii oblasti vnaslidok vorozhoho obstrilu zahynuv suddia Verkhovnoho Sudu Leonid Loboiko [Supreme Court judge Leonid Loboyko was killed in enemy shelling in the Kharkiv region]. (2024). *Verkhovnyi Sud. Yedynyi kontakt-tsentr sudovoi vlady Ukrainy*. 28 veresnia 2024. Retrieved from https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1674694/#:~:text= [in Ukrainian].

8. Marchenko, O. A. (2022). Deyaki protsesualni osoblyvosti provedennia slidchykh rozshukovykh diy v umovakh voiennoho stanu [Some procedural features of conducting investigative search actions under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal,* 11, 661–665. Retrieved from http://lsej.org.ua/11_2022/160.pdf [in Ukrainian].

9. Kushnir, D. O., & Protsenko, O. O. (2022). Aktualnist psykholohichnoi pidhotovky politsieiskoho pid chas roboty v ekstremalnykh sytuatsiiakh ta voiennoho stanu [Relevance of psychological training for police officers during work in extreme situations and martial law]. *Aktualni aspekty kryminalistychnoho ta psykholohichnoho zabezpechennia pravookhoronnnoi dialnosti v umovakh voiennoho stanu*: materialy Nauk.-prakt. internet-konf., m. Odesa, 31 trav. 2022 r. Odesa: ODUVS, 50–53 [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Poriadku vzaiemodii mizh orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politsii Ukrainy, zakladamy okhorony zdorovia ta orhanamy prokuratury Ukrainy pry vstanovlenni faktu smerti liudyny pid chas voiennoho stanu na terytorii Ukrainy [On approval of the Procedure for interaction between the bodies and units of the National Police of Ukraine, health care institutions and the prosecutor's offices of Ukraine in establishing the fact of a person's death during martial law on the territory of Ukraine]: nakaz MVS № 177/450/46 vid 09.03.2022 r. (2022). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22#Text [in Ukrainian].

11. Chernychenko, I. V., & Matsola, A. A. (2023). Osoblyvosti provedennia slidchykh (roshukovykh) diy v umovakh voiennoho stanu [Features of conducting investigative (search) actions under martial law]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo,* 2, 358–363. Retrieved from https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/05/64.pdf [in Ukrainian].

12. Kornienko, V. V. (2023). Osoblyvosti ohliadu mistsia podii v umovakh vedennya boiovykh diy [Features of crime scene inspection under combat conditions]. *Zlochynnist i protidiya ii v umovakh viiny: hlobalnyi, rehionalnyi vymiry,* 125–126. Retrieved from https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bf601cb0-b4af-462e-ad3e-a7440032e5f9/content [in Ukrainian].

13. Ivasyshyn, T. M., & Lenskyi, M. M. (2025). Zastosuvannia bezpilotnykh litnykh aparativ pid chas ohliadu mistsia podii: kryminalistychni aspekty [Use of unmanned aerial vehicles during crime scene inspection: forensic aspects]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, 3, 105–109. Retrieved from http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2025/22.pdf [in Ukrainian].

14. Na Mykolaivshchyni dron vluchyv u politieske auto: troie poranenykh [Drone hit police car in Mykolaiv region: three wounded]. *Espreso TV*. (2023). Retrieved from https://espreso.tv/viyna-z-rosiyeyu-na-mikolaivshchini-dron-vluchiv-u-politseyske-avto-troe-poranenikh [in Ukrainian].

15. Vcherhove rosiiskyi dron vluchyv v auto politieskykh pid chas evakuatsii naselennia u Vovchansku: odyn pravookhronets zahynuv [Once again, a Russian drone hit police car during population evacuation in Vovchansk: one law enforcer killed]. *Prokuratura Kharkivskoi oblasti*. (2024). Retrieved from https://khar.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=361169&fp=480 (2024) [in Ukrainian].

16. Poriadok vzaiemodii mizh orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politsii Ukrainy, zakladamy okhorony zdorovia ta orhanamy prokuratury Ukrainy pry vstanovlenni faktu smerti liudyny pid chas voiennoho stanu na terytorii Ukrainy [Procedure for interaction between the bodies and units of the National Police of Ukraine, health care institutions and the prosecutor's offices of Ukraine in establishing the fact of a person's death during martial law on the territory of Ukraine]: nakaz MVS Ukrainy vid 09.03.2022 № 177/450/46 (2022). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22#Text [in Ukrainian].

17. Zozulia, T., & Sokolan, N. (2023). Ekspres-analiz DNK: pokazaly, yak pratsiuie mobilna laboratoriia kryminalistiv u Cherkasakh [Express DNA analysis: showed how the mobile forensic laboratory works in Cherkasy]. (2023). *Suspilne. Cherkasy*. 08.2023. Retrieved from https://suspilne.media/cherkasy/634908-ekspres-analiz-dnk-pokazali-ak-pracue-mobilna-laboratoria-kriminalistiv-u-cerkasah/ [in Ukrainian].

18. MakFarlend, A. (2020). ShI sproshchuie bezpilotnykamy skanuvannia ta rozkopky mistsievosti [AI makes it easier for drones to scan and excavate terrain]. 25.03.2020. Retrieved from https://www.unite.ai/uk/ai-makes-it-easier-for-drones-to-scan-and-excavate-terrain/ [in Ukrainian].

19. Vzaiemodii uchastnykiv kryminalnoho provadzhennia pid chas dosudovoho rozydzhennia: pravovi aspekty ta osnovni formy [Interaction of participants in criminal proceedings during pre-trial investigation: legal aspects and main forms]: navch. posib. / kol. avt.; za zah. red. V. V. Sokurenka; MVS Ukrainy; Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. (2024). 3-te vyd., dopov. i pererob. Kharkiv: KhNUVS. Retrieved from https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/07217ffe-64c2-4fc7-9648-24329a791dea/content [in Ukrainian].

20. Taran, V. (2025). Rol shtuchnoho intelektu v robotyzovanykh platformakh: nazemni avtonomni systemy ta intehratsiia z dronamy [The role of artificial intelligence in robotic platforms: ground autonomous systems and integration with drones]. *Ukrainskyi tyzhden*. 11 lyp. 2025. Retrieved from https://tyzhden.ua/rol-shtuchnoho-intelektu-v-robotyzovanykh-platformakh-nazemni-avtonomni-systemy-ta-intehratsiia-z-dronamy/ [in Ukrainian].

Shulha Andriy,
Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of State and Legal Disciplines of the
Educational and Scientific Institute of Law and Social Management
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-6600-2904

Levinets Ruslan,
Candidate of Historical Sciences,
Associated Professor at Department of Contemporary History of Ukraine
(Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv)
ORCID: https://orcid.org/0009-0003-1115-8284

PROBLEMS OF CONDUCTING THE INSPECTION OF THE INCIDENT SITE UNDER CONDITIONS OF APPROACHING COMBAT ACTIONS: WAYS TO RESOLVE THEM

The relevance of the article stems from the full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation in February 2022, which has caused profound transformations in criminal proceedings. The crime scene examination (CSE), as a key investigative (search) action provided for by Article 237 of the Criminal Procedure Code (CPC) of Ukraine, has faced unprecedented challenges.

Conducting CSE is complicated by the immediate proximity to the frontline, which impedes access to the scene, the proper documentation of evidence, and its subsequent preservation. Investigators, prosecutors, and experts face a direct threat from the constant risks of repeated shelling (so-called "double taps") and the extremely high level of landmine contamination in the territories. This renders traditional inspection methods ineffective, dangerous, or impossible, delaying the investigation of war crimes and undermining the principles of criminal proceedings.

In Ukraine, over 70% of criminal proceedings concerning war crimes relate to events in de-occupied territories, where examinations are often conducted under hazardous conditions. This systemic problem threatens the efficiency of the process and the objectivity of evidence collected in high-risk zones.

The purpose of the article is to identify the key problems of conducting CSE during wartime and to substantiate ways to solve them.

Martial law changes priorities, making the safety of participants more important. Extraordinary circumstances justify amendments to the CPC to protect investigative-operational groups.

It is proposed: to amend Article 238 of the CPC (examination of a corpse in a safe place, mobile DNA laboratories); to use AI for analyzing images from drones; to strengthen coordination with the Armed Forces of Ukraine (AFU) (using intelligence data), which requires a joint interagency act (investigative bodies and the AFU) for coordination in high-risk zones; and to implement robotic systems for demining and examination.

Key words: *inspection of scene of incident, war, criminal proceedings, recording of evidence, technical means, investigative (search) actions.*

Надіслано до редколегії 28.11.2025
Рекомендовано до публікації 22.12.2025
Опубліковано 29.12.2025